

Provincie: Noord-Holland
Gemeente : Graft-De Rijk

Stelling van Amsterdam
Inundatiesluis voor de Eilandspolder (restant)
Objectnr.: 04.01

PLAATSELIJKE AANDUIDING

Zuiddijk, tegenover nr. 16: gemaal van de polder Kamerhop

KADASTRALE AANDUIDING

Kad. gem.: De Rijk
Sectie : C
Nummer : 1301

KADASTRALE TENAAMSTELLING

Eigenaar : Waterschap Het Lange Rond,
Arcadialaan 40, 1813 KN Alkmaar

BESCHRIJVING VAN HET MONUMENT

Het restant van de Inundatiesluis voor de Eilandspolder maakt onderdeel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die tevens gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog.

Het restant van de inundatiesluis is gelegen westelijk van het Fort bij Spijkerboor [03.07] in de kade van het Stinkevuil, die de westoever van het Noordhollandsch Kanaal uitmaakt.

De sluis was in 1890-1891 aangelegd 'voor de onderwaterzetting van den Eilandspolder'. Achter de oorspronkelijke sluisbouw bestond het kunstwerk uit een inundatiekom aan de polder, die de onderwaterzetting geleidelijk zou laten verlopen.

Buiten de sluis, aan de toeleidingsgeul lag ten westen van de inlaat de opening van de molensloot naar de molen van de polder Kamerhop. Daaraan, dus zuidwestelijk van de inundatiesluis lagen onder een kap tolklepramen voor de twee overige inlaatpunten op de Eilandspolder, te weten de schutsluizen te De Rijk en te West-Graftdijk. Deze opening kon worden gereguleerd door een tolklepraam dat daartoe zuidwestelijk van de sluis onder een kap was opgelegd. Langs de molen voerde ook een grindweg die tegenwoordig bestaat als Zuiddijk.

In aanleg bestond de sluisbouw uit drie in baksteen overwelfde doorstroomopeningen met per opening op de einden een eikehouten schuif (bediend door tweemaal drie windwerken op de frontmuren). Momenteel valt dit niet meer te herkennen, omdat het bakstenen gedeelte werd geslecht en vervangen door een aardlichaam dat de kade hier sluit. Wel toont de situatie en terreinstructuur haar

04.01 - Spaarkom; inundatiekom, overtoom, vanuit zuid (dec. 1989)

indeling. Vanaf het kanaal loopt de brede toeleidingsgeul naar de sluis. Aan de polderzijde, dus noordelijk van de verdwenen sluis, ligt de inundatiekom met aansluitend de Overtoomsloot in de vorm van een poldertocht oostelijk langs de Zuiddijk. De kom maakt drie zijden van een rechthoek die op de vierde, korte zijde (N) als een trechter op de poldersloot toeloopt. Een deel van de basaltbeschoeiing tegen de kaden werd waarschijnlijk gebruikt om de kade die de sluisbouw vervangt te bekleden. Op de zuidoostelijke oever van de inundatiekom staat de hardstenen grenspaal 0 8.

REDENGEVENDE OMSCHRIJVING

Het restant van de Inundatiesluis voor de Eilandspolder is van architectuurhistorische waarde:

- a. als voormalig waterstaatkundig bouwwerk van inundatievoorziening die, bij vrede gesloten, vanuit het Noordhollandsch Kanaal water op de achterliggende Eilandspolder kon stellen;
- b. vanwege de voor toenmalige militaire bestemming karakteristieke aanleg met inundatiekom en grenspaal;
- c. door de in hoofdvorm aanwezige inundatiekom.

In groter verband wordt de architectuurhistorische waarde bepaald door:

- d. de waterstaatkundige relatie tot de Eilandspolder en het Noordhollandsch Kanaal (Schermerboezem).

Het restant van de Inundatiesluis voor de Eilandspolder is van sociaal- en cultuurhistorische waarde als element uit de krijgsgeschiedenis, in casu de geschiedenis van permanente versterkingsbouw in Nederland in de periode 1874-1920, waarbij deze sluis onderdeel uitmaakte van de kringstelling Stelling van Amsterdam.

Tot het hierboven genoemde monument behoort al hetgeen door bestemming of anderszins rechtens onroerend is.

04.01 - Inundatiekom, vanuit noordwest (dec. 1989)

